

Téma č. 7:

Veřejná kontrola

- **Laická – občanská**
- **Odborná (profesionální)**
- **vnitřní**
 - **vnitřní kontrolní systém – funkčně nezávislé útvary**
- **státu – vnitřní kontrolní systémy – ministerstva..., dekoncentráty**
- **na ÚSC - poradní orgány – výbory, komise; kontrolní útvary**
- **poradní orgány – výbory, komise**
- **vnější**
 - **nezávislá – viz NKÚ**
 - **parlamentní**
 - **ze strany státní správy – viz kontrola ÚSC státem**

→ podle mezinárodních smluv

Kontrola uvnitř veřejné správy:

→ služební **dohled** vůči podřízeným;

→ služební **dozor** vůči nepodřízeným (např. samostatné působnosti ÚSC);

→ **revize** → správnost operací, postupů

Kontrola:

- **dodržování zákonů**
 - **finanční kontrola**
 - **kontrola výkonů, činnosti...**
 - **Výkonnostní – problém definice :**
 - výkonu – ukazatelů – podle čeho hodnotit
 - užitečnosti
 - **výkonnostní audit**
- hospodárnost + efektivnost + účelnost (3E)
- **Hospodaření**
 - finanční
 - účetní + účetní audit
 - **dodržování zákona o účetnictví, účetních postupů...**
 - **Kontrola plnění veřejných rozpočtů**
 - viz fáze rozpočtového procesu
 - **průběžná**

- následná

Cíle kontroly:

- zjištění stavu, porovnání dokumentací...
- správnost postupů
- ověřování skutečností
- kontrolní výpočty
- analýza výkazů → finanční kontrola, účetní audit
- hodnocení

Základní pojetí kontroly → vždy zpětná vazba

- **Informační**
 - Zjištění skutečnosti
 - Konfrontace skutečnosti s očekáváním
 - Zjištění odchylek
 - Zjištění výskytu odchylek
- **Regulační**
 - Odstranění nežádoucích odchylek
- **Institucionální**
 - Kdo kontroluje
- **Represivní**
 - Vyvození represivních důsledků z kontroly
 - Adresná odpovědnost
- **Motivační**
 - Zhodnotit dobré výsledky + odměnit
 - Motivovat pracovníky
- **Výchovné**
 - Pozitivní příklady
 - Protikorupční jednání...

Druhy kontrol podle:

- subjektu
 - individuální X koordinovaná
- vztahu k objektu
 - vnitřní X vnější
- vymezení kontrolního systému k objektu

- podle odvětví
- systému kontroly
 - plánovitá X operativní
- organizačního vztahu
 - vertikální X horizontální
- časového vztahu
 - předběžná X průběžná X následná
 - soustavná X občasná
- nástrojů
 - účetní
 - statistická – výkazy
 - hmotná
 - finanční
- hierarchie
 - státní X krajská X obecní
- výkonu
 - veřejná
 - odborná
 - laická
- vztahu k podstatě věci
 - formální X neformální

Kontrola obsahová

- **předběžná – následná - následná**
- **obsahová - porovnání**
- **formální - dokumenty**
- **ekonomická**
 - **zamýšlených cílů**
 - **analýza podkladů, podmínek dosažení cílů**
 - **posouzení**
 - **variant řešení**
 - **vhodnosti kritérií**
 - **kalkulace nákladů a přínosů variant**
 - **identifikace rizik**

Kontrola managementu jako zpětná vazba

- plánovaná X neplánovaná
- podsystem řízení

viz → - plánování

- organizování
- vedení
- kontrola

→ prověřit dosahování cílů

- přímá zpětná vazba
- dopředná – průběžně monitorovat cíle, ukazatele...
- Audit – podpora rozvoje organizace ...

Externí kontrola – NKÚ – viz zákon o NKÚ

Kontrola:

- věcné správnosti
- formální správnosti
- soulad s právními předpisy
- hospodárnosti, účelnosti v hospodaření s majetkem státu – fin. prostředky, hmotný majetek
- využití prostř. ze zahr. – z EU ...
- záruk státu
- zadávání veřejných zakázek
- plnění státního rozpočtu a SZÚ
- emise státních dluhopisů, umořování dluhu
- u FO, PO nakládání s fin. prostředky poskytnutými státem

Finanční kontrola, audit

- viz zákon o finanční kontrole → z. č. 320/2001 Sb.; Vyhl. MF ČR č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb.
- viz zákon o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí → z. č. 420/2004 Sb. → povinný audit
- zákon o účetnictví → z. č. 563/1991 Sb.
- zákon o auditorech → z. č. 254/2000 Sb.

→ kontrola hospodaření s majetkem a finančními prostředky

+ inventarizace majetku

Finanční kontrola → součást finančního řízení:

→ veřejnoprávní kontrola → předběžná, průběžná a následná → kontrolní protokol

→ vykonává ji MF ČR; správci kapitol SR; ÚSC

předmět kontroly:

- rozpočet a hospodaření
- informační systém, vedení účetnictví, výkaznictví, účetní závěrka, výroční zpráva...
- čerpání dotací – viz dodržování rozp.pravidel

→ v některých případech **podle mezinár. smluv**

→ vnitřní kontrolní systém

- **řídící kontrola** → předběžná (předcházet nedostatkům; průběžná (probíhajících operací – soulad se stanoveným cílem, konečné vypořádání a vyúčtování apod.) a následná (zpětné ověření, prověření atd.)
- **interní audit** → zpětná vazba → doporučení..

Finační kontrola vykonávána:

- **kontrolní orgány** – viz účetní kontrola
- **nezávislé orgány** – např. NKÚ – nakládání s dotacemi ze SR
- **vnitřní kontrolní systém – interní audit** → funkčně nezávislý útvar! (i uvnitř ÚSC)

Zaměření finanční kontroly:

- kontrola veřejných výdajů → procesně právní a účetní hledisko; hospodárnost; účelnost;
- výkonnostní audit → monitorování sledovaných ukazatelů apod.; využití benchmarkingu a dalších metod;

Cíle kontroly:

- **dodržování právních předpisů** (např. rozpočtových pravidel ...) a opatření při hospodaření – jak v rozpočtu, tak v mimorozpočtových fondech (jsou-li), na účelových účtech;
- **řádné finanční řízení, zajištění ochrany finančních prostředků proti rizikům** (ztrát, špatného investování, trestnou činností apod.);
- hospodárný, efektivní, účelný, výkonný a transparentní výkon veřejné správy; i ve finančním řízení;
- hospodaření s **majetkem + inventarizace** majetku.

Finanční kontrola - informační zdroje:

- **účetní závěrka, účetní výkazy** – rozvaha, účet zisků a ztrát
- **výroční zprávy...**
- **vlastní statistiky...**

→ vertikální a horizontální analýzy

→ poměrové analýzy

→ **ukazatelé:**

- **absolutní**
- **relativní**
- **souhrnné**
- **dílčí – rentabilita, likvidita, cash flow ...** **Kontrolní metody:**

Kontrolní metody:

- **zjištění skutečného stavu** v hospodaření, porovnání s dokumentací
- sledování **správnosti postupů** v hospodaření
- **šetření a ověřování skutečností** týkající se jednotlivých operací
- **kontrolní výpočty**
- **analýza údajů ve finančních výkazech**

Kontrolní postupy:

- schvalovací postupy – prověření podkladů...
- operační postupy – úplný a přesný průběh prověřování
- hodnotící postupy – posouzení údajů a informací
- revizní postupy – správnost operací, postupů...

Audit:

- **externí** → v pravidelných intervalech → **účetní**
- **interní** → nepřetržitá činnosti
- **finanční**
- **systémů** – pro zajištění příjmů, vymáhání pohledávek, zajištění správy veřejných prostředků;
- **výkonu** – složitý → hospodárnosti, efektivnosti, účelnosti jednotlivých operací; efektivnost v lokálním a regionálním veřejném sektoru;

→ výsledky v souhrnné zprávě → analýza, vyhodnocení výskytu závažných nedostatků, doporučení nápravy, směry zkvalitnění hospodaření

Audit podle předmětu ověřování:

- **strategický**
- **účetní**
- **finanční**
- **daňový**
- **kvalitativní**
- **právní**
- **inspekční**
- **ekologický**
- **energetický**
- **organizační**

- **provozní**
- **technický**
- **programový**
- **manažerský**
- **marketingový**
- **mezinárodní atd.**

Důležitost kontroly hospodaření:

- **kontrola hospodaření v rozpočtu**
 - **průběžná** → zdůvodněné návrhy na přijetí opatření pro splnění rozpočtu – na straně příjmů, na straně výdajů; nebo zdůvodněné návrhy na úpravu rozpočtu; kontrola plnění přijatých opatření; vyhodnocení úprav;
 - **následná** → závěrečný účet (SZÚ, obce, kraje) a zdůvodnění nesplnění rozpočtu – na straně příjmů i na straně výdajů → zhodnocení plnění přijatých opatření, rizika v hospodaření, jejich možná či nemožná eliminace → fundovaný návrh na opatření do budoucna, zhodnocení budoucích rizik v hospodaření (např. možné změny v transferech ze SR apod.)
- **přezkum hospodaření**, dodržování právních předpisů v oblasti hospodaření s rozpočtovými prostředky → nezávislý auditor (smlouva s auditorem); MF ČR u Hl. m. Prahy, krajů; krajský úřad u obcí; přísl.přezkoumávající orgány
 - přezkum údajů o ročním hospodaření – viz závěrečný účet:
 - plnění příjmů a výdajů rozpočtu, peněžních operací rozpočtových prostředků
 - finanční operace peněžních fondů,
 - náklady a výnosy podnikatelské činnosti
 - peněžní operace sdružených prostředků
 - finanční operace cizích zdrojů
 - hospodaření a nakládání s fin. prostředky z Národního fondu a ost. ze zahraničí
 - vyúčtování a vypořádání vztahů se SR, státním fondům a jiným článkům rozpočtové soustavy a dalším subjektům
 - nakládání s majetkem
 - zadávání a realizace veřejných zakázek
 - stav pohledávek a závazků, nakládání s nimi
 - ručení za závazky jiných subjektů
 - zástava majetku; zřizování věcných břemen
 - účetnictví
 - dodržení předpisů o odměňování
 - věcná, formální správnost dokladů

Výsledek kontroly, přezkoumání hospodaření, auditu → dopad na **bonitu (i rating) ÚSC**

→ **aspekty bonity ÚSC:**

- hospodaření podle rozpočtu, vyrovnanost rozpočtového hospodaření, zadluženost a umořování dluhu, schopnost dostát svým závazkům, likvidita; kvalitní rozpočtové analýzy, kvalitní rozpočtové plánování;
- majetek, hospodaření s majetkem
- rozvojové podmínky ÚSC – alokační aspekty (poloha...), kvalitativní a kvantitativní parametry stavu rozvoje ÚSC – ek. potenciál, vybavenost technickou a sociální infrastrukturou atd...
- koncepčnost a dynamika rozvoje v delším časovém horizontu - strategický plán rozvoje, rozpočtový výhled...

→ **výrok o ÚSC** → zhodnocení → dobrá „jakost“ výsledků, výkonů, kvality služeb apod., kvalita hospodaření s majetkem, dobré rozpočtové hospodaření, dobrý strategický plán rozvoje a kvalitní rozpočtový výhled atd.

→ **porovnávání bonity**

Rating ÚSC → schopnost splácet dluh

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

